

ŽENIJNÍ ZABEZPEČENÍ PŘECHODU VOJSK ARMÁDY 1. SLEDU DO OBRANY

V článku pojednám o ženijním zabezpečení přechodu části sil vševojskové armády 1. sledu do dočasné obrany. V průběhu války nebudeme jen útočit, ale na některých směrech, zpravidla druhořadých, se budeme i dočasně bránit, abychom vytvořili potřebnou převahu živé síly a bojové techniky na hlavním směru úderu. Vedení dočasné obranné operace armády má proto své důležité místo v rámci útočné operace frontu.

Cílem obrany je odrazit útok nepřítele, oslabit a vyčerpat jeho síly, způsobit mu maximální ztráty a zastavit či zpomalit jeho postup. Vlastním vojskům získat čas pro soustředění nových sil a prostředků s cílem vytvořit příznivé podmínky pro přechod do rozhodného útoku.

Obrana umožňuje šetřit síly a prostředky na jedněch směrech, pro přechod do útoku na jiných směrech, udržet zaujaté prostory a zabezpečit boky útočících uskupení.

Vojska mohou přecházet do dočasné obrany v přímém dotyku s nepřítelem, zpravidla při přechodu do obrany z útočné operace, nebo mimo dotyk. V průběhu útočné operace budou do obrany přecházet zpravidla v těchto případech:

- po splnění cílů a úkolů útočné operace,
- nemají-li dostatečnou převahu sil a prostředků pro další pokračování útočné operace,
- nedosáhla-li úspěchu ve střetném sražení nebo se jim nepodařilo odrazit nepřátelský protiúder z chodu,
- k zabezpečení boků hlavního úderného uskupení frontu nebo při dosažení hranice s neutrálním státem.

Přechod do dočasné obrany v průběhu útočné operace může být též vynucen i rozsáhlým použitím jaderných zbraní nepřítele, sladěných s aktivní činností pozemních vojsk a letectva, s cílem vyrovnat nebo podstatně snížit převahu našich útočících vojsk.

Při analýze ženijního zabezpečení přechodu vojsk do obrany vycházím z toho, že obrana je jev dočasný, zpravidla vynucený, ke kterému může dojít kdykoliv v průběhu útočné operace. Přechod do obrany v rámci celé armády 1. sledu nebude současný. Jednotlivé svazky budou do obrany přecházet postupně, na jednotlivých směrech za složité situace a pod tlakem nepřítele.

Podle konkrétní situace na jednotlivých směrech bude řešeno i ženijní zabezpečení k budování obrany. Úprava terénu, druh a rozsah zemních prací bude vycházet z optimálního využití všech výhodných vlastností terénu pro obranu, z možností účinného vedení palby sladěných se systémem ženijních zátarasů a požadavky ukrytí živé síly a bojové techniky před všemi prostředky ničení, zvláště před účinky ZHN.

Organizační začlenění ženijní techniky na stupni pluk a divize umožňuje okamžité nasazení ženijních strojů u jednotek druhých sledů, bez nutnosti dalšího manévru v této složité situaci.

V souladu s těmito požadavky a možnostmi danými organizační strukturou ženijního vojska, můžeme hlavní opatření ženijního zabezpečení přechodu do dočasné obrany stanovit takto:

1. Zřizování výbušných zátarasů a překážek jak na předním okraji, tak i v hloubce obrany, na bocích a styku bojových sestav k přehrazení hlavních směrů předpokládaného útoku nepřítel.

2. Ženijní úprava terénu.

3. Úprava a udržování cest pro manévr a přechod do další útočné činnosti.

ad 1. Zřizování výbušných zátarasů a překážek

Při rychlém přechodu do obrany půjde především o ničení a přípravu k ničení komunikačních směrů, zřizování uzlů zátarasů a zatarasování všeho druhu. Protitanková minová pole a další výbušné zátarasy budou mít hlavní úlohu jako masový prostředek přehrazení výhodných směrů k zastavení pronikání nepřátelských tankových útvarů a svazků.

V hloubce obrany zřizují minová pole zpravidla mechanickým způsobem ženijní jednotky, za účinné pomoci tankových, motostřeleckých a dělostřeleckých jednotek, které kladou ochranná protitanková minová pole před svými postaveními. Před předním okrajem obrany budou ženijní jednotky klást minová pole ručně. Zabezpečení obranného boje předpokládá zvýšené zásoby zvláště protitankových min pro manévr zátarasy, které na stupni divize mohou dosáhnout až 15 000 a na stupni armády až 25 000 PT min.

K manévru zátarasy na jednotlivých stupních organizujeme pohyblivé oddáky zatarasovací (POZ):

- na stupni pluk — POZ se 4 univerzálními minovými ukladači (UMU), který manévruje zátarasy před 2. sledem praporu 1. sledu a dále do hloubky obrany úseku pluku, podle vývoje bojové činnosti a postupu nepřítel,

- na stupni divize POZ zpravidla se 4 minovými ukladači poloautomatickými (MUP) zatarasuje před 2. obranným postavením, mezi 2. a 3. obranným postavením a v hloubce 2. sledu divize,

- na stupni armáda — POZ se 24 UMU (zatarasovací prapor armády) připravuje manévr zátarasy ve prospěch 2. sledů divizí před 3. obranné postavení na 1 pásmu obrany, v prostoru mezi 1. a 2. pásmem obrany, popř. mezi 2. a 3. pásmem, bude-li toto vybudováno, a v hloubce těchto pásem,

- ptp armády má organickou ženijní zatarasovací rotu se 12 MUP, která

manévruje zátarasý v součinnosti s ptp v hloubce a prostorech jako POZ armády.

Vzhledem ke krátkým časovým lhůtám a značným vzdálenostem bude účelné využívat na operačním stupni pro manévř zátarasý i vrtulníkový POZ.

Manévř zátarasý organizujeme v úzké součinnosti s PTZ na příslušných stupních.

Pohyblivým odřadům zatarasovacím určujeme k přehrazení 1—2 směry a na každém směru 2—3 čáry zasazení. Z hlediska prostorového rozdělení činnosti ženijních jednotek a útvarů při zatarasování a ničení můžeme stanovit tuto obecnou platnost:

- ženijní jednotky prvosledových pluků budou zřizovat zátarasý před prvním a v hloubce prvního a druhého obranného postavení, k překrytí mezer a boků obranné sestavy. Dále budou připravovat k ničení objekty na komunikačních do celé hloubky obranných úseků pluků,

- ženijní jednotky druhosledových pluků na prvním pásmu obrany a pluků divizí na 2. a 5. pásmu obrany budou připravovat k ničení komunikačních směrů a zřizovat uzly zátarasů v obranných úsecích svých pluků,

- organické, popř. i posilové ženijní útvary a jednotky svazků budou zřizovat zátarasý především mezi 2. a 3. obranným postavením, v hloubce 3. obranného postavení a při připravované obraně mimo dotyk i v zabezpečovacím pásmu, či předsunutém postavení. Důraz v zatarasování položíme na zřizování uzlů zátarasů v členitém, těžce průchodném terénu a na přípravu k ničení vybraných komunikačních směrů.

Uzlem zátarasů nazýváme prostor, v kterém jsou zřízeny v návaznosti na přirozené překážky různé typy ženijních zátarasů, palebná postavení zbraní i další obranná zařízení jednotky (útvary), která uzel zátarasů brání.

Uzly zátarasů zřizujeme zvláště v důležitých osadách, komunikačních centrech, na horských přechodech a průsmycích. Svým umístěním v terénu musí přehrazovat výhodné směry postupu nepřítele a vytvořit tak optimální podmínky pro zpomalení a zastavení jeho postupu.

Základem systému zátarasů jsou výbušné zátarasý, zvláště protitanková minová pole, která se kladou zpočátku na 2. stupeň bojové pohotovosti a později (podle situace) se převádí na 1. stupeň bojové pohotovosti.

Kromě zřizování protitankových minových polí se v uzlu zátarasů připravují k ničení důležité budovy, silniční a další přirozené i umělé terénní objekty. Celý systém výbušných zátarasů dále doplňují různé nevýbušné zátarasý, které zvyšují neprůchodnost terénu zvláště pro tanky.

Zřizovaný uzel zátarasů zahrnujeme do plánu obranného boje a jeho jednotlivé zátarasý jsou sladěny s plánem paleb.

Podle síly jednotky, která uzel zátarasů brání, rozdělujeme uzly zátarasů na četové, rotní a praporeční. Velitelem uzlu zátarasů je vždy vševojskový velitel. Např. četový uzel zátarasů je v podstatě četový opěrný bod apod.

Armádní ženijní svazky, útvary a jednotky budou zatarasovat především mezi 1. a 2. pásmem obrany, popř. mezi 2. a 3. pásmem obrany, bude-li toto vytvořeno. Základ systému zátarasů na stupni armáda tvoří zatarasené prostory. V těchto prostorech zřizujeme všechny druhy zátarasů v návaznosti na terénní podmínky a plánovaný systém paleb.

Zatarasené prostory zřizujeme zpravidla v operační hloubce obrany armády, mezi divizemi 1. sledu, nejčastěji před armádním pásmem obrany. V zá-

Tabulka 1

Účel a místo předpokládaného použití	PT miny v ks	PP miny v ks	Trhavy v t
A) Příprava obranné operace			
– v zabezpečovacím pásmu	14 000—18 000	9 000—12 000	7—9
– před předním okrajem a v 1. postavení	14 000—18 000	14 000—18 000	—
– příprava ničení v hloubce obrany divize 1. sledu	—	—	15—18
– zatarasování v hloubce armádního pásma obrany (uzly zatarasů, příprava zóny zatarasů)	10 000—12 000	2 000—3 000	20—30
B) Při vedení obranné operace			
– manévr zatarasy u divizí 1. sledu a minování na směrech	11 000—13 000	—	3—4
– manévr zatarasy na stupni armáda	20 000—24 000	—	2—3
C) Záloha			
– u divizí 1. sledu	6 000—8 000	10 000—11 000	3—4
– u armády	7 000—13 000	14 000—15 000	10—12
Celková potřeba	85 000—110 000	50 000—60 000	60—80

vislosti na terénních podmínkách mohou přehrazovat tankový směr do šířky až dvou nepřátelských divizí, tj. 40 km a hloubky do 20 i více km. Hloubka zataraseného prostoru závisí na hustotě a charakteru komunikační sítě a průchodnosti terénu.

Cílem tohoto způsobu zatarasování je zpomalit nebo zcela zastavit postup nepřítele v operační hloubce před armádním pásmem obrany. Vytvořit tak výhodné podmínky k jeho ničení klasickými i jadernými prostředky, s následujícím přechodem do rozhodného protiúderu. Důraz v zataraseném prostoru klademe především na zřizování výbušných zatarasů, zvláště protitankových minových polí. K ničení připravujeme objekty minimálně taktického významu. Všechny tyto zatarasy musí být postřelovány palbou zvláště k tomu vyčleněných nebo odcházejících vojsk.

Zatarasené prostory zřizuje zpravidla velitel o stupeň vyšší k zabezpečení styků podřízených. Je-li plánovaný prostor v pásmu divize, je výhodnější útvar či jednotku pro tento úkol dočasně přidělit.

Závěrem k zřizování zatarasů chci připomenout, že hlavním a základním stupněm, který zpracovává **plán zatarasování**, informuje nadřízeného a pořizuje výpisy z plánu pro podřízené je vševojskový svazek. Rozsah zatarasování a ničení bude záviset na způsobu přechodu do obrany, na silách a prostředcích a na časových možnostech. Stupeň pluk a armáda plán nezpracovává.

Předpokládaná potřeba min a trhavin v obranné operaci armády ve složení 5—6 divizí — viz **tab. 1**.

ad 2. Ženíjní úprava terénu

Ženíjní úprava terénu probíhá současně v celé hloubce obrany podle situace a možností útvarů a svazků a je jedním ze základních opatření k ukrytí živé síly a techniky. Pracovat musíme s plným vypětím sil a s maximálním využitím mechanizačních prostředků. Promyšlená, včasná a dobře organizovaná úprava terénu zvyšuje ochranu a odolnost živé síly i techniky před účinky ZHN i klasických zbraní. Ženíjní úpravu terénu i systém zátarasů musíme bezprostředně sladit se systémem paleb, abychom dosáhli maximálního obranného efektu.

Čas na přípravu obrany prvosledových divizí je limitován dobou, kdy divize přechází do obrany pod tlakem nepřítele a dobou předpokládaného zahájení útoku nepřítele.

Předpokládáme-li průměrnou rychlost postupu nepřítele 4–5 km/h, budou mít jednotlivé sledy v dotyku s nepřítelem tyto časové možnosti:

- prapory 1. sledů přejdou do obrany v původní sestavě při současném manévru a vedení palby bez větších úprav s maximálním využitím terénu,
- prapory ve 2. sledu (vzdálenost 8–10 km) budou mít čas do 2 hodin,
- 2. sled divize (záloha divize) ve vzdálenosti do 20 km bude mít čas 4–5 hodin a může již za optimálních podmínek splnit ženíjní práce 1. pořadí,
- 2. sledy armády (záloha armády) ve vzdálenosti 60–80 km budou mít čas 12 a více hodin.

Ženíjní úprava terénu je úkolem útvarů a svazků všech druhů vojsk. Vojska 1. sledu budují okopy, zákopy a úkryty ve svých obranných postaveních a pásmech, vojska 2. sledu a záloh v prostorech rozmístění a na čarách rozvinutí.

Pořadí ženíjní úpravy terénu stanoví na návrh ženíjního náčelníka všeojskový velitel s přihlédnutím k podmínkám přechodu do obrany, času a možnostem sil a prostředků.

První pásmo obrany obsazují, budují a brání divize 1. sledu armády. Dosažuje zpravidla hloubky do 20 km a sestává ze 3–4 obranných postavení. Budují se v něm příčná postavení, výchozí čáry k protiztečím, prostory bojového rozmístění oddílů vojskových raket a dělostřelectva, palebné čáry tankových jednotek a protitankových záloh, prostory speciálních vojsk a záloh, záložní a klamná opatření.

Pro ženíjní budování obrany stanovíme pořadí prací, které sleduje cíl, v co nejkratší době zabezpečit vojskům vedení účinné palby a manévru s maximálně možnou ochranou živé síly a techniky před všemi prostředky ničení. V 1. pořadí ženíjních prací zpravidla budujeme:

- hlavní okopy pro palbu z ručních zbraní, které se postupně propojují v okopy pro družstva a opěrné body čet,
- hlavní okopy pro ostatní palebné prostředky, dělostřelectvo, tanky a bojová vozidla pěchoty s ochrannými okopy pro obsluhy a osádky,
- v hlavních prostorech bojového rozmístění raketového vojska jde o úpravu pláně a budování okopů pro bojovou techniku s ochrannými okopy pro živou sílu,
- ochranné okopy a nezbytná část úkrytů pro živou sílu a techniku na velitelských stanovištích a obvazištích,
- rekognoskujeme palebné čáry protitankových záloh a čáry rozvinutí k protiztečím,

— pro důležitou speciální a dopravní techniku, která nemá samozahlubovací zařízení využíváme přirozeného skrytu v terénu s případnými dílčími úpravami a maskováním.

V 1. pořadí prací klademe zvláštní důraz na vybudování maximálního počtu palebných okopů všeho druhu. Pro nebojovou techniku počítáme v tomto pořadí jen s jejím ukrytím v terénu.

Při plném využití všech druhů vojsk, ženijní techniky a trhavin můžeme rozsah prací 1. pořadí splnit ve středně kopné zemině do 6 hodin. Tato kalkulace vychází z předpokladu, že ženijní techniku pro zemní práce a trhaviny můžeme použít již od 2. obranného postavení a že na tyto práce vyčleníme 2/3 sil, kromě jednotek v dotyku na 1. obranném postavení. Ženijní práce 1. pořadí zahrnují z celkového objemu prací:

— u msd 13,3 % denních výkonů živé síly a 12 % motohodin ženijní techniky,

— u td 14,3 % denních výkonů živé síly a 18,4 % motohodin ženijní techniky.

V dalším pořadí ženijních prací budujeme:

— zdokonalený systém okopů pro družstva (nakryté části, výklenky apod.), opěrné body čet a spojovací zákopy,

— opěrné body rot a rajóny obrany praporů,

— záložní okopy pro tanky, záložní prostory bojového rozmístění raketového vojska, záložní okopy pro děla a ostatní palebné prostředky,

— dokončujeme vybudování velitelských stanovišť, obvažísť a prostorů rozmístění speciálních vojsk a záloh druhů vojsk,

— připravujeme palebné čáry PTZ a čáry rozvinutí k protiztečím 2. sledů,

— budujeme týlová velitelská stanoviště a prostory týlových jednotek a zařízení s maximálním využitím a přizpůsobením objektů v osadách, podzemních prostor apod.,

— zřizujeme vodní stanice.

Celkový objem základních ženijních opatření můžeme vybudovat u msd za 4 dny, u td za 3,5 dne.

Přitom jde pouze o základní nejnutnější opatření, která budeme při dostatku času dále zdokonalovat a rozšiřovat.

Druhé pásmo obrany budujeme ve stejném rozsahu jako 1. pásmo obrany a v podstatě se neliší ani svým způsobem budování. Toto je ovšem možné jen za předpokladu, že bude včas obsazeno svazky, které v něm povedou bojovou činnost. Jeho vybudování bude usnadněno většími možnostmi širokého využití zemních strojů a trhavin, jakož i větších časových možností. Vzhledem k těmto skutečnostem půjde o důkladnější práce a ve větším rozsahu.

V případě, že se s obsazením 2. PO počítá až v průběhu obranné operace a velitel armády rozhodl, aby bylo vybudováno předem, budou je ženijně budovat pouze ženijní strojní jednotky s maximálním využitím strojů pro zemní práce a trhavin. Pak musí velitel armády stanovit průběh jeho předního okraje, jednotlivých obranných postavení a základní systém paleb.

Perspektivně uvažujeme o systému budování obrany v hloubce způsobem jednotypových rajónů obrany. Tento způsob uplatníme právě v těch případech, kdy je 2. PO budováno bez obsazení svazky 2. sledu nebo záloh vševojskové armády.

Podstata tohoto způsobu záleží v určité typizaci a unifikaci postavení nebo opěrných bodů tankových a motostřeleckých čet, nebo rot a typizaci postavení dělostřelectva. Na základě rozsahu ženijních prací 1. pořadí můžeme učinit závěr, že můžeme uvedený rozsah v úseku obrany jednoho msp vybudovat za předpokladu nasazení 1 zákopového pluku, 3 buldozerů, 3 rypadel, 1 pojezdňého zemního vrtáku za 10—12 hodin. Při použití trhavin můžeme tyto práce urychlit až o 50 %, tzn. že typizovaný úsek obrany pluku mohou vybudovat pouze jednotky ženijních strojů v rozsahu prací 1. pořadí za 5—6 hodin. Pro trhavé práce bude však nutné strojní jednotky posílit množstvím trhavin a rozněcovadel.

Místa velení ženijně budují vyčleněné ženijní jednotky s technikou pro zemní práce, zesílené motostřeleckými jednotkami. K budování VS vševojskového svazku zpravidla vyčleňujeme jedno ženijní družstvo s 1 DOK, 1 autorypadlem a 1 pojezdňým zemním vrtákem, zesílené 1 msč pro pomocné práce. Ženijní jednotku s technikou předsunujeme již s rekognoskační skupinou, abychom zajistili maximum času pro zemní práce a zabezpečili nejnutnější pracovní podmínky po přesunu VS. Pro budování VS divize počítáme s časem 10—12 hodin, který je limitován vývojem bojové situace a tím i přesuny VS. Za tuto optimální dobu a příznivých podmínek můžeme vybudovat:

- 1—2 kryté pozorovatelné,
- 6—8 úkrytů lehkého typu,
- 6—8 úkrytů pro speciální techniku,
- nakryté ochranné okopy pro strážní zajištění,
- 500 m spojovacích zákopů.

VS armády buduje rota pro zabezpečení míst velení, která má 4 DOK, 3 rypadla, 2 pojezdňé zemní vrtáky, 1 kompresor a je vybavena dalším ženijním materiálem.

Rozsah budování VS armády závisí především na čase. Jeho budování a zdokonalování pokračuje i po zaujetí štábem armády. K ženijnímu zabezpečení míst velení patří:

- průzkum vybraného místa pro velitelská stanoviště,
- ukrytí živé síly a vytvoření podmínek pro práci štábu,
- ukrytí techniky,
- maskování v celém prostoru VS,
- úprava cest, vjezdů a výjezdů v prostoru VS,
- odtarasování a zatarasování výbušnými zátarasy,
- osvětlování pracovišť,
- zabezpečení zdrojů pitné vody.

Za předpokladu v průměru dvoudenního pracovního cyklu může rota zabezpečení míst velení vybudovat 2/3 sil VS A a 1/3 sil TVS A v potřebném rozsahu.

Po zabezpečení těchto míst velení a přesunu techniky zahájíme budování okopů a úkrytů na ZVS A.

ad 3. Úprava a udržování cest pro manévr a přechod do další útočné činnosti

Tento úkol v obraně nejdůležitější z celého komplexu opatření k zabezpečení pohybu síly i při přechodu z útoku do dočasné obrany ponechává svůj značný význam. Síly, prostředky i jejich určení se oproti útoku nemění, jen

jejich těžiště činnosti se přesunuje více do hloubky vlastní bojové a operační sestavy.

Počty komunikací směrem k frontě zůstávají rovněž beze změny. Pro zabezpečení přípravy a vedení obranné operace však potřebujeme další komunikace pro přísun a odsun materiálu, živé síly a techniky, pro rokádní manévry svazků a útvarů druhů vojsk, speciálních vojsk a pro zabezpečení protiztečí a protiúderů na všech stupních velení.

V obranném pásmu armády upravujeme a udržujeme tyto komunikace:

a) plukovní

— 1 přísunovou a odsunovou cestu na každý prapor 1. sledu od plukovní příčné cesty k přednímu okraji 1. obranného postavení,

— 1—2 přísunové a odsunové cesty na každý pluk 1. sledu od divizní příčné cesty po plukovní příčnou cestu,

— 1 plukovní příčnou cestu na úrovni 2. sledů pluků 1. sledu a hlavních dělostřeleckých postavení.

Všechny tyto cesty udržují ve sjízdném stavu ženijní jednotky pluků, kromě podélné cesty od divizní příčné cesty po plukovní příčnou cestu, kterou zpravidla udržují ženijní jednotky divizního praporu.

b) divizní

— 1—2 přísunové a odsunové cesty od divizní příčné cesty po plukovní příčnou cestu s využitím již dříve upravených plukovních cest,

— 1 příčnou cestu na úrovni druhých sledů a záloh divize,

— cesty pro vyvedení útvarů k čarám rozvinutí pro protizteč v počtu jednu cestu na prapor 1. sledu.

Divizní cesty udržují a opravují ženijní jednotky divizního ženijního praporu. Cesty pro vyvedení útvarů k čarám rozvinutí pro protizteč si upravují zpravidla útvary samy svými organickými ženijními jednotkami.

c) armádní

— 1—2 základní silnice ke každé divizi 1. sledu, od armádní příčné silnice po divizní příčnou cestu a do prostoru divizních skladů,

— 1 základní a 1 pomocnou silnici z prostoru PAZ po 1. armádní příčnou silnici,

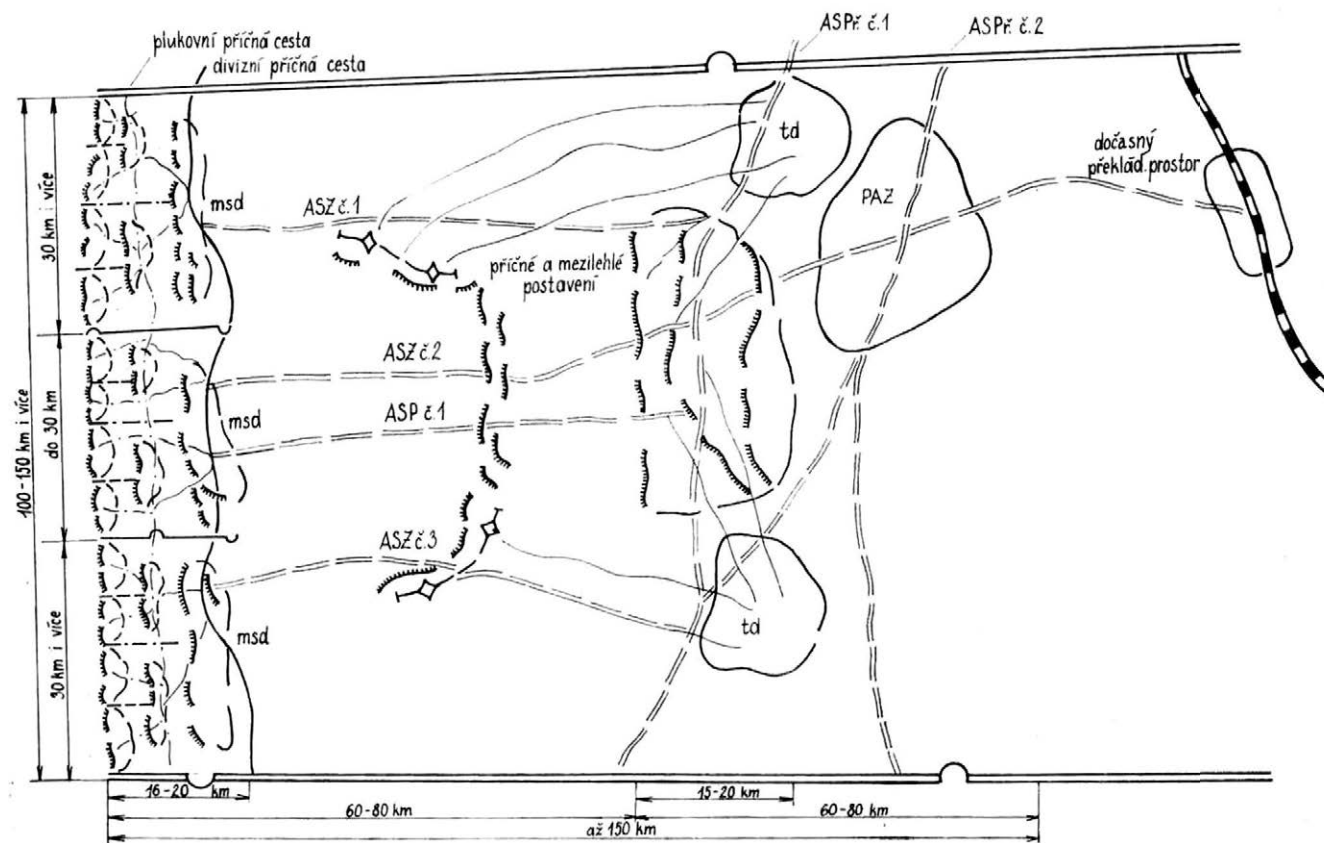
— první armádní příčnou silnici na úrovni divizí 2. sledu armády,

— druhou armádní příčnou silnici na úrovni PAZ,

— cesty pro přesun 2. sledů na čáru rozvinutí k protiúderu, v počtu 1—2 cesty na každý pluk 1. sledu.

Za předpokladu, že armáda má v obranné operační sestavě tři divize v 1. sledu a plánuje protiúder dvěma divizemi na dvou sbíhavých směrech — divize s dvěma pluky v 1. sledu, nebo jednou divizí obsazení 2. PO a jednou protiúder, bude potřeba komunikací na stupni armáda, na základě již uvedených požadavků v průměru asi 850 km podélných a příčných komunikací pro manévry, přísun a odsun. Dále bude nutné upravit dalších asi 700 km komunikací pro zabezpečení protiúderu. Schéma obranného pásma a komunikační sítě vševojskové armády (ve složení 5 divizí) — viz obr. 1.

Ženijní vojsko armády nemá síly ani prostředky pro udržování takové dělky komunikační sítě. Proto je třeba, aby se na úpravě silnic podílely i silniční jednotky armády a udržovaly silnice pro přísun a odsun od druhé armádní

Obr. 1

příčné silnice po první armádní příčné silnici a dále celou druhou armádní příčnou silnici o celkové délce všech komunikací asi 380 km.

Cesty pro přísun a odsun od první armádní příčné silnice po divizní příčnou cestu a první armádní příčnou silnici budou upravovat ženijní útvary o celkové délce asi 480 km. Na trvalou a plynulou údržbu této délky komunikační sítě však nemá armáda dostatek ženijních sil ani prostředků. Z tohoto důvodu bude udržovat a upravovat komunikace pouze zonálním způsobem přes nejtěžší úseky terénu.

Cesty pro přesun na čáru zasazení si budou upravovat organické ženijní jednotky zasazovaných pluků a svazků, přitom maximálně využijí již upravených a odsunových silnic ženijními jednotkami armády. Ve zvlášť složitých terénních podmínkách budou armádní ženijní a pontonové útvary zabezpečovat úpravu komunikací a zřizování přepravišť zonálním způsobem.

Závěrem chci zdůraznit, že včasným a kvalitním splněním všech úkolů opatření ženijního zabezpečení vytvoříme optimální podmínky nejen pro zdárný průběh obranné operace armády, ale i pro přechod do útočné operace.